

Mikulski, Zdzisław

Polacy razem - II Sympozjum (Warszawa, 18-19 października 1999)

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 45/2, 182-185

2000

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

POLACY RAZEM – II SYMPOZJUM
(WARSZAWA, 18–19 PAŹDZIERNIKA 1999)

W trzy lata po I Sympozjum, odbyło się obecne pod patronatem prezesa Stowarzyszenia „Wspólnota Polska“, profesora Andrzeja Stelmachowskiego. Organizatorami były: Federacja Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT, Stowarzyszenie „Wspólnota Polska“, Stowarzyszenie Techników Polskich w Wielkiej Brytanii i Polskie Towarzystwo Naukowe na Obczyźnie. Przedstawiciele tych organizacji tworzyli Komitet Honorowy Sympozjum.

Celem II Sympozjum było:

- prezentacja osiągnięć wybitnych polskich specjalistów, działających w kraju i na obczyźnie, szczególnie ich dorobku w dziedzinie budownictwa komunikacyjnego;
- upamiętnienie osiągnięć inż. Ernesta Malinowskiego – budowniczego położonej najwyżej na świecie Centralnej Kolei Transandyjskiej – w setną rocznicę Jego śmierci;
- integracja twórczych środowisk technicznych;
- nawiązanie ściślejszej współpracy pomiędzy specjalistami w tej dziedzinie w kraju i na obczyźnie – wymiana doświadczeń.

W pierwszym dniu obrad (18 X) uczestniczyło ponad 80 osób, w tym 10 przedstawicieli polskich organizacji technicznych za granicą. Zebranych powitał inż. Kazimierz Wawrzyniak, sekretarz generalny FSNT NOT, a słowo wstępne wygłosił prof. Andrzej Zieliński, prezes FSNT NOT, wskazując na znaczenie techniki transportowej. W imieniu „Wspólnoty Polskiej“ wystąpił prof. Andrzej Stelmachowski; słowa powitania przekazali goście zagraniczni. Z ramienia FSNT NOT obrady prowadził dr Andrzej Paszkiewicz, organizator II Sympozjum. Pierwszej części obrad przewodniczył prof. A. Zieliński.

W tej części obrad wygłoszono 4 referaty – wszystkie związane z budownictwem komunikacyjnym. Jako pierwszy wystąpił doc. Bolesław Orłowski (Instytut Historii Nauki PAN) z przewodnim referatem pt. *Ferrocabil Central Transandino na tle epoki*. Referat był poświęcony Ernestowi Malinowskiemu, pomysłodawcy, projektantowi i budowniczemu Centralnej Kolei Transandyjskiej w Peru, w latach 1872–1876, zaliczanej do najwybitniejszych dzieł inżynierskich XIX w., a budowanej w nader niekorzystnych warunkach terenowych, na wysokości ponad 4700 m n.p.m. Jak stwierdził referent „zmusiło to Malinowskiego do zastosowania pomysłowych, nowatorskich rozwiązań w prowadzeniu trasy wąską doliną rzeki Rima, a także w sposobach montażu konstrukcji mostowych“. I dalej „ta najwyższa kolej świata to bodaj najbardziej spektakularny przykład polskiego wkładu w krzewienie po całym świecie nowoczesnej cywilizacji technicznej.

Projektowanie i ocena istniejących konstrukcji mostowych to tytuł referatu profesora Andrzeja S. Nowaka (Uniwersytet Michigan), poświęconego nowym konstrukcjom mostowym, opartym na probabilistycznych metodach oceny ich niezawodności. Według autora „utrzymanie mostów w stanie bezpiecznym dla użytkownika związane jest z oceną istniejącej konstrukcji“. Wskazano na metody oceny: za pomocą obliczeń inżynierskich, badań polowych lub metod komputerowych, pozwalających na symulację pracy konstrukcji.

Duże zainteresowanie wzbudził referat *Warszawskie metro – pokonywanie przeciwności*, który wygłosił inż. Bohdan Zuń, dyrektor Warszawskiego Metra. Po referacie uczestnicy mogli zwiedzić komputerowe centrum obsługi ruchu oraz nowo budowaną stację „Świętokrzyska“. Ostatni referat generalny *Polscy specjaliści na drogach świata* mgr inż. Dariusza Słotwińskiego, wiceprezesa firmy DROMEX S.A., ilustrowany ciekawie ujętym filmem, dotyczył eksportu: 1) polskiej myśli technicznej w zakresie budownictwa drogowego, w latach 1932–1986, do kilku krajów Azji i Afryki; 2) budownictwa drogowego i mostowego, w latach 1967–1989, do Czechosłowacji, NRD, Iraku i Libii oraz Ekwadoru i Jordanii. Doświadczenia zdobyte za granicą będą wykorzystane przy budowie autostrad w Polsce.

Podczas przerwy w obradach odbyła się konferencja prasowa z udziałem autorów referatów oraz członków komitetu honorowego i programowo-organizacyjnego, którą prowadził dr A. Paszkiewicz, organizator sympozjum; reprezentowane było Polskie Radio oraz redakcje kilku czasopism.

Drugą część obrad prowadził doc. Edward Budny, prezes Akademii Inżynierskiej w Polsce. Jako pierwszy wystąpił prof. Włodzimierz Bronic-Czerechowski (Polskie Towarzystwo Naukowe na Obczyźnie, Londyn), przedstawiając koncepcję Osi Bałtyckiej, przebiegającej przez Koszalin w kierunku morza i krzyżującej się z projektowaną drogą ekspresową E28 (Berlin-Kaliningrad). Koncepcja ta sprzyja rozwojowi Koszalina, będącego już dziś dużym miastem ponad 100-tysięcznym.

Prof. Zdzisław Mikulski (Uniwersytet Warszawski) wygłosił referat pt. *Polskie drogi wodne i ich twórcy w ujęciu historycznym*, wskazując na bogatą tradycję tych dróg w Polsce i niestety ich całkowite niemal zaniedbanie obecnie. Tymczasem specjalna umowa opracowana przez Europejską Komisję Gospodarczą ONZ w Genewie, w 1996 r., wskazuje na konieczność rozwoju europejskich dróg wodnych znaczenia międzynarodowego. Polska stanowi tu „wąskie gardło“ w rozwoju dróg wodnych wschód-zachód, a także północ-południe. Wejście Polski do Unii Europejskiej wymaga pilnego zajęcia stanowiska w tej sprawie.

Prof. Józef Głomb (Politechnika Śląska) wygłosił referat pt. *Rudolf Modrzejewski – wielkie mosty Ameryki* wskazując na jego dobre przygotowanie zawodowe w École Nationale des Ponts et Chaussées w Paryżu, dobrą politykę fachową w biurze konstrukcyjnym Georga Morisona w USA. W efekcie Modrzejewski

był m.in. konstruktorem 40 mostów na największych rzekach Ameryki. Inż. Jerzy Jasiuk (Muzeum Techniki NOT) wygłosił referat pt. *Stanisław Kierbedź euroinżynier XIX wieku*; wskazując na jego wielki dorobek w zakresie budowy mostów, linii kolejowych, portów i kanałów na ziemiach polskich i w Rosji, oraz szerokie kontakty w krajach Europy Zachodniej.

Trzecią część obrad prowadził dr inż. Edward Szmajdowicz, wiceprezes FSNT NOT. W tej części kilka interesujących wystąpień mieli goście z zagranicy. O osiągnięciach inżynierów polskich na Wileńszczyźnie i w Wilnie, w okresie 1939–1997, mówił inż. Jan Jerzy Andrzejewski, prezes Stowarzyszenia Techników i Inżynierów Polskich na Litwie. Z kolei mgr inż. Bożenna Prohaska poinformowała o działalności Stowarzyszenia Inżynierów i Techników w Austrii. O działalności Biura Jan Bobrowski & Partners – Consulting Engineer – Twickenheim (Wielka Brytania) mówił inż. Józef Bernatek.

Również w tej części obrad prof. Antoni Kwiatkowski (Stowarzyszenie Polskich Wynalazców i Racjonalizatorów) omówił zagadnienia inwencyjności i wynalazczości, w tym w budownictwie komunikacyjnym, mgr inż. Zbigniew Skoczyński przybliżył uczestnikom istotną rolę, jaką może spełniać w popularyzacji polskich osiągnięć technicznych *Słownik Biograficzny Techników Polskich*, opracowany i wydawany przez FSNT NOT; obecnie ukazał się już 10 zeszyt.

Na zakończenie przypomniano sylwetki zmarłych uczestników I Sympozjum w 1996 r.: Profesora Stefanię du Chateau z Paryża i Profesora Mieczysława Sas-Skowrońskiego z Londynu.

W drugim dniu odbyło się spotkanie przedstawicieli polskich stowarzyszeń technicznych z Austrii, Kanady, Litwy, Niemiec, Stanów Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii oraz stowarzyszeń naukowo-technicznych NOT z prezesem i sekretarzem generalnym FSNT NOT; uczestniczyło 25 osób. Celem spotkania było nawiązanie ścisłej współpracy, wymiana doświadczeń i integracja polskich technicznych środowisk twórczych. Pozytywnie oceniono inicjatywę FSNT NOT organizowania tego typu spotkań i ich znaczenie dla rozwoju kontaktów polskich specjalistów, działających w kraju i na obczyźnie; podkreślono potrzebę ich kontynuowania.

Przedstawiciele polskich stowarzyszeń technicznych na obczyźnie mówili o swej działalności w przeszłości i obecnie. Mgr inż. Z. Skoczyński zaapelował o zainteresowanie się *Słownikiem Biograficznym Techników Polskich* i o współpracę w przygotowaniu biogramów – dotyczy to ludzi pracujących poza granicami kraju. Z podobnym apelem wystąpił prof. Z. Mikulski, prezes Polskiego Towarzystwa Historii Techniki, informując o nowo wydanym pierwszym „Roczniku PTHT“, które to wydawnictwo będzie otwarte na współpracę i informacje o historii i działalności polskich stowarzyszeń technicznych na obczyźnie.

Rozważano też sprawę zwołania kolejnego sympozjum, tym razem za granicą kraju. Propozycję organizacji III Sympozjum w Wilnie złożył prezes

Stowarzyszenia Techników i Inżynierów Polskich na Litwie inż. J. Andrzejewski. Gotowość zwołania III Sympozjum wyraził także inż. Adam Ostrowski, prezes Stowarzyszenia Techników Polskich w Wielkiej Brytanii; ta jedna ze starszych organizacji na obczyźnie powstała już w 1940 r. i w roku 2000 obchodzi swe 60-lecie.

Dzięki staraniom dr A. Paszkiewicza nasi goście z zagranicy mogli zapoznać się bliżej z działalnością Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT oraz obejrzeć stałe wystawy ilustrujące jej osiągnięcia i dorobek.

II Sympozjum *Polacy Razem* wzbudziło duże zainteresowanie, zarówno ze strony organizacji technicznych działających od lat poza krajem jak i wielu naszych stowarzyszeń, naukowo-technicznych. Spotkania takie sprzyjają zbliżeniu polskich środowisk technicznych, lepszemu wzajemnemu poznaniu, nawiązaniu kontaktów i współpracy. Wydaje się, że te sympozja wejdą na stałe do kalendarza imprez naukowo-technicznych i przyczynią się znacznie do ożywienia współpracy, która dotychczas miała raczej charakter sporadyczny.

Zdzisław Mikulski
(Warszawa)

POLONIA W ROSJI: HISTORIA I DZIEŃ DZISIEJSZY
KONFERENCJA NAUKOWA 21–23 LISTOPADA 1999

Obchody dziesięciolecia Odrodzenia Ruchu Polonijnego w Rosji były ważnym wydarzeniem w dziejach polskiej diaspory w Federacji Rosyjskiej. Jeszcze tak niedawno był to temat tabu, pomijany w badaniach naukowych i powojennej historiografii polskiej. Po raz pierwszy był on najpełniej przedstawiony podczas konferencji naukowej, zorganizowanej w dniach od 6 do 9 grudnia 1990 r. przez Instytut Badań Polonijnych Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jej pokłosiem był tom studiów pt. *Mniejszości polskie i Polonia w ZSRR*, pod red. Hieronima Kubiaka, Tadeusza Palecznego, Jarosława Rokickiego i Małgorzaty Wawrykiewicz. Wrocław-Warszawa-Kraków 1992, który ukazał się nakładem Wydawnictwa Zakładu Narodowego imienia Ossolińskich. Problematyka ta zaczyna obecnie coraz częściej pojawiać się też w polskim czasopiśmiennictwie naukowym, częstokroć w różnym ujęciu problemowym – historycznym, socjologicznym, demograficznym. Jest to jednak nadal temat czekający na kompleksową monografię i należy żywić nadzieję, że doczeka się on opracowania, zwłaszcza, że coraz częściej badacze polscy mają dostęp do archiwów rosyjskich, bez wykorzystania których każde ujęcie historiograficzne tego problemu byłoby niepełne. W studiach tych należy mieć na uwadze możliwość wspomagania polskich badaczy przez naszych rodaków z Rosji, którzy w różnych stowarzyszeniach polonijnych,